

AECC5

पाठ्यक्रमः

पाण्डुलिपिसम्पादनम्

Unit 1 - पाण्डुलिपिविज्ञानम् - परिचयः

- I. पाण्डुलिपीनां विविधाः प्रकाराः, तेषां वैशिष्ट्यञ्च –
(ताड-पत्रलेखः, भुर्जपत्रलेखः, सांचीपत्रम्, ताम्रपत्रम्, पाषाणलेखः, कर्णद-पत्राणि, धातुलेखः इत्यादयः)
- II. पाण्डुलिपिलेखनस्य विशिष्टा पद्धतिः, लेखकस्य वैशिष्ट्यम्, लेखनसामग्री च
- III. पाण्डुलिपिसु काललेखन-शैली,
- IV. देशे विदेशे च स्थितानां प्रमुखानां हस्तलेखागाराणां परिचयः, तेषां ग्रन्थसूचयश्च , राष्ट्रिय पाण्डुलिपि मिशन् –
उद्देश्यं कार्यप्रणाली च

Unit 2 पाण्डुलिपि-सम्पादनम्

- I. पाठसम्पादनम् - परिभाषा, उद्देश्यं सम्भावना च
- II. सम्पादन-प्रविधयः, एकलमातृकया सम्पादनम्, बह्विभिःमातृकाभिः पाठसंपादनम्
- III. पाठसमालोचनम्- परिभाषा, पाठवैविध्यम्, प्राचीनभारते पाठसमालोचनपरम्परा
- IV. पाठदोषाः - कारणं निदानञ्च

Unit 3 पाठसम्पादनस्य अङ्गानि

- I. पाठसमालोचनायाः मूलसिद्धान्ताः, समीक्षात्मकपाठसम्पादने दिग्दर्शिसिद्धान्ताः, लेखकदोषाः
लेखकदोषसंशोधनम्, मातृकावंशावलिनिर्माणञ्च
- II. उच्चतरपाठसमालोचनम् (higher criticism), अवरपाठसमालोचनम् (lower criticism), पाठ-सन्तोलनम्,
सञ्चरितपाठः (transmitted text), पाठसंस्कारः (heuristics), पाठसंशोधनम् (emendations) च
- III. मानकसमीक्षात्मकसंस्करणानां संक्षिप्तपरिचयः
अ वाल्मीकिरामायणस्य समीक्षात्मकं संस्करणम्

आ महाभारतस्य समीक्षात्मकं संस्करणम्

इ पञ्चतन्त्रस्य समीक्षात्मकं संस्करणमञ्च

- IV. पृष्ठाङ्कनं (Pagination), विरामचिह्नानि (Punctuation), Abbreviation (संकेताक्षराणि), Colophon (पुष्पिका) etc. ग्रन्थसम्पादने उपयुज्यमानाः पारिभाषिकशब्दाः (urtext, colophon, marginalia, siglum, stemma codium, archetype, exemplar, codex, copy, bi-lingual codices, variant readings, revisions, critical recensions, dittography, haplography etc.)

Unit 4

दशछात्राणां समूहैः कस्याश्चिदपि मातृकाया एकस्य अध्यायस्य केषाञ्चित् पत्राणां समीक्षात्मकसम्पादनम् (लघुप्रबन्धः)

आधारग्रन्थाः

1. पाण्डुलिपिविज्ञान, लेखक - डॉ. सत्येन्द्र, प्रकाशन - राजस्थान हिन्दी ग्रन्थ अकादमी, जयपुर
2. शोध प्रविधि एवं पाण्डुलिपिविज्ञान, लेखक - अभिराज राजेन्द्र मिश्र, अक्षयवट प्रकाशन प्रयागराज
3. Introduction to Manuscriptology, R. S. Shivaganesha Murthy, Sharda Publishing house, Delhi
4. Introduction to Indian textual criticism, S.M. katre, Karnataka Publishing house, Bombay
5. The Fundamentals of Manuscriptology, P. Visalakshy, Dravidion Linguistics Association. 84, Thiruvananthapuram